

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

י.

שש עריות. יש שמורות מאלו ומחו חומר שלהן ששואות להחרים, ואין יוכלו להשגה לאחיו מאביו, ואם מתו בעליהן שכן נכרים אלל זה כריותיהן מותרות להשאף לזה (קטן יא). אביו. אינה יכול להשאף לאחיו על זה מאביו שהרי היא לו אשת האב וכן אשת האב ואחות אביו ואחותו מאביו ואשת אחיו מאביו שהיו לו נשים ואשת אחי אביו, טוהן אסורות לאחיו מאביו כשם שאסורות עליו, ואין כיון לז יבוס על זה נטולם, ואם ישאו לאחרים ולהם נשים אחרות ומחו מותרות להשאף לזה, שאין צרת ערוה אסורה אלל כשנפלה ליבוס עם הערוה פעם אחת, שכן שפטיה לצרת ערוה עולמית כפיסור אשת אח שש לו נשים (טו).

לעולם בית איה לרבי הני כדלוי ובפלוגותא קמיירי. וא"ת ליתני אשת איש שפוטרת צרתה כגון דלמחר לה י"ז גיטין ע"מ שלא תנשאי לפלוני דפלוני בהמגרש (גיטין 97 פד). ר"א ורצנן דלר"א הוי גט ואסורה לפלוני ואם נשאת לאחיו ומת פוטרת לרבי ואע"ג דאסורה לכל אדם אפי' לרבי ארבעה עשר מדרבנן עד שימות המגרש או הפלוני דחיישינן שמא תנשאי לו לאחר שמתאלמן או תתגרש מזה ונמלאו בניה ממורים כדחיישינן בהמגרש (שם 97 פד). ע"מ שלא תבעלי לפלוני שמא תבעל לו אחר שמתאלמן או אחר שמתגרש ובעודה מחתו ליכא למיחש ליתר מאכלא ואיך מ"מ ל"ז דקתני נמי דאי כדמרינן לקמן קשה דליתני נמי לך ולמאן דנפקא ליה מאחות אשה ניחא דלא דמי הך לאחות אשה דע"מ שלא תנשאי שריא ליה צונות וע"מ שלא תבעלי יכולה היא להתקדש לו ולא דמיא לאחות אשה ובע"מ שלא תנשאי ולא תבעלי נמי אי חשיב שיעור כמו בחוץ מפלוני מ"מ ל"ב שריא ליה כי נשאת לאחיו קודם ואפי' אי לא חשיב שיעור מ"מ לא דמי לאחות אשה דהתם בשעת נפילה הוי אחות אשתו אבל הכא בשעת נפילה אינה אשת איש עד שבעל לו ואפי' תחשבה אשת איש כיון שמתעס אשת איש אסורה ליבעל מ"מ לא דמי כיון שאת בעל ליבוס שנאסרה עליו הויא אשת איש ולא היתה אשת אחיו מעולם הלכך לא פטרה צרתה ומיהו למאן דנפקא ליה מולקחה כל היכא דאיכא מרי ליקומין קשה וי"ל אע"ג דלוי מני דאי ובפלוגותא קמיירי לא קמיירי אלל בפלוגותא דס"ל לתנא דמתני' כוותיה מדע דלא תני לוי חייבי לאוין אע"ג דלר"ע לאו בני חליצה ויבוס נינהו ומאן דמוסיף לעיל אשת אחיו שלא היה בעולמו ומשכחת לה כר"ש אע"ג דשמא תנא דמתני' לא סבר לה כר"ש היינו משום דבבבלי אפי' קורא בהן משמע ליה דקאי אכולהו אבל אי מודו רבנן לר"א בקידושין דמספקא ליה לאביו מדקאמר בר"ש המגרש (שם 97 פד): וס' דאם איתא לר' אבא קשיא ליתני אשת איש דמשכחת לה אפילו לרבנן כגון שצא ראוהו וקדשה חוץ משמעון וצא שמעון וקדשה סתם ומת שמעון ונפלה לפני לוי אחיו] וצרת נדה נמי משכחת לה כגון שקדשה ראוהו חוץ משני אחיו וי"ל דלא קרינא לגביה אשת המת דכבר נאסרה ועליו לפני קדושי אחים] משום אשת [אח] ולא חשיב ערוה במקום מצוה ומיהו אי אשת שני מתים דאורייתא כדמשמע בהמגרש (שם 97 פד): וס' ליתני הכא אשת צ' מתים כגון שצא ראוהו וקדשה חוץ משמעון ולוי אחיו (קדושין 97 פד). דאפילו הן ק' תופסין ומשכחת בהן נמי צרת נדה ומיהו כפ"ג (לקמן לא): וס' ד"ה מדרבנן) ובפ"צ (לקמן יח). וס' משמע דאשת שני מתים גזירה דרבנן וס' אפרש וצירושלמי בר"ש המגרש פריך לה מתיב ר' חנינא בשם רבי פנחס ליתני ט"ו נשים כר"א ומשני תמן התורה אסרה עליו (א) הכא הוא אסרה עליו ופי' רבינו יחזק תמן התורה אסרה עליו ושנשאה המת אין לה היתר להתייבס כשימות מפני שאין איסור שבה תלוי בשום אדם אלל במורה שאסרה עליו אבל אשת איש האיסור תלוי במגרש שאם ירצה יתירנה ליבוס קודם שימות אחיו שנשאה והלכה לא תני להו דלא דמו להו לפי שצד המגרש להתיירא: **דקתני** שש עריות המותרות בא"י בו. ומימה דמאי ס"ד דהנהו דלעיל דלא דייקי מסיפא וממ"נ כיון דתני לה גבי שש עריות לא אפרש למיתנייה דרישא וי"ל דקשיא וי"ל דקשיא לר"ל למיתני בר"ש ט"ו ובסיפא לא הוה ליה למיתני אלל (א) ואע"ג דאשת כרבי יהודה ה"ל למיתני ששה עשר דאי עבר ונסיב ושני ליה רבי בפלוגותא לא קא מיירי ודאי לא קא מייירי: **היה** משכחת לה דאי עבר ונסיב. מימה דבלא דאי עבר ונסיב נמי משכחת לה (א) שקדש ולא בעל דאפילו אביו דאמר בפרק בתרא דקידושין (97 עמ). גבי אלמנה לכ"ג קידש לוקה היינו משום דכתיב לא יקח אבך אשת אביו וי"ל דשמא אסור לקדש מדרבנן שמא יבעול ואפילו היא מותרת לקדשה חשיב דאי מטעם שאסור לצוא עליה וא"ת אפילו ע"י דאי היכי משכחת לה הא ר' יהודה סבר כר"ע בפרק ד' מיתות (טאהדין 97 נב). דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין וי"ל דלא סבר לה הש"ס כברייתא דההיא אלל כמתני' דפליג עליה ועוד דעל כרחק מתני' דהכא לא סברה בזה כרבי יהודה דהא קתני בפ"צ (לקמן 97 ב). איסור מצוה ואיסור קדושה חוללת ולא מתייבמת ואי אין קדושין תופסין בחייבי לאוין חליצה נמי לא תיבעי וא"ת בחייבי לאוין דשאר מנלן דלא סבר מתני' כרבי יהודה דאיסור מצוה ואיסור קדושה מפרש לקמן כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיעו ממורת ומינה לישאל ואר"י דע"כ מתני'

וסימניך מס נולד ויבס כו'. כדפי' אלמא מדתני רבי חייא כזולן אפי' קורא בהן ואפילו באשת אחיו שלא היה בעולם אלמא תנא דמתני' תני פלוגותא דהא רבי חייא אמתני' קאי: לרבי ליה הני בני כללי. דר' חייא הלכך לא מוקמינן מתני' בפלוגותא אלל כזולן ונצטק ייבס לרבי הכל: **אמו אנוסת אביו בחדא משכחת לה.** להכי לא נקט לה במתני' שאי אמה קורא בה האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה מתייבמת שיהו צ' אחיות נופלות להתייבס ותהא זו אסורה לזה משום אמו וכן זו על זה ומותרת לשני אלל חלה משכחת לה או האסורה לזה מותרת לזה או אחותה כשהיא יבמתה: **אי יעקב שסי אחיות אנס.** וילדה לו האחת לוי והאחת יהודה ונשא ראוהו אנוסת אביו אמו של לוי ושמעון נשא אנוסת אביו אמו של יהודה: **אחוסה כשהיא יבמתה.** נופלת לייבוס לפני לוי והיה צניע משכחת לה: **האסורה לזה מותרת לזה.** לפי שמתין אסורות על שניהם אמו של לוי אסורה לו משום אמו ואחותה משום אחות האם וכן ליהודה ושתייהן פטורות מן החליצה ומן הייבוס: **ואי שסי נכריות אנס.** וילדו לו צ' בנים ושואם צ' בנים מאשה אחרת ונפלו לפני צניהם האסורה לזה מותרת לזה משכחת לה אבל לא אחיות ניהו ועיקר מילתיה דרבי חייא משום ייבוס שתי אחיות נקט: **ה"ג רב אשי אמר לעולם ליה ליה לר' הני כללי ובפלוגותא קא מיירי.** כלומר לא תימא דהא דלא תני אמו אנוסת אביו משום דלא משכחת [בה] הני כללי דלרבי ל"ל הני כללי ולא תימא להכי שצדיקה דלא מיירי בפלוגותא דבפלוגותא ודאי קמיירי ומאי אין לו מוח דקאמר ליה (א) ה"ק ליה כו': **דאמר באנוסת אביו.** ולא משכחת לה שפולח אס לפני צנה לייבוס מאחיו ומאביו: **דאי עבר ונסיב.** את אנוסת אביו ונפלה לייבוס לפני צנה וליתני: **צנא דאי נמי משכחת.** שלא עבר זה המת בנישואיה: **אנס כלום.** ועבר על דת: **ואע"פ** דמהדר ליה רבי ללוי כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו: **בדקה לוי במתני'.** הגייה והוספה לאמו אנוסת אביו במשנתו: **היפה אמו נשואם אביו ונשואם לאחיו מאביו ומת.** לא תפסי קדושין בה שהרי אשת אב ברתה ואמרינן לקמן [כ:] אין קדושין תופסין בחייבי כריתות דברי הכל הלכך כשמת רשע זה לא נפלה זו לייבוס לפני צנה דלאו אשת אח הואי ואינה פוטרת צרתה: **היתה**

(א) לקמן יג. (ב) לקמן ט. (ג) פסקיה קה. מנחות (ג). (ד) גירסת הערוך בערך פסק פסקיה. (ה) לעיל טו. (ו) פס"ח: מאביו, ויע"ע תוס' גיטין כד"ה אפילו לא.

הגהות הר"ב
(א) גב' מת נולד ויבס לר' כ"ל ויבסת אלל ממח: (ב) שם מותרת לזה לא משכחת לה ואי צ' (ג) תוס' ד"ה לעולם וכו' אסרה עליו בר"ה כהא הו': (ד) ד"ה לר' יהודה וכו' משכחת לה כגון שקדש:

הגהות מהר"ב רנשבורג
[א] גב' באחותה דהיורה קמיירי באחותא דאסורה לא קמיירי כ"ל: